

SENMANARI POPULAR, HUMORISTICH Y LITERARI

DONARÁ UNA LLISSÓ CADA DISSAPTE

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Fontanella, núm. 5, entressol, 1.ª; Barcelona.

Número solt 5 céntims. --- Atrassats 10 céntims.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Barcelona: semestre, 2 ps. un any, 3 ps.—Fora: semestre, 2'50 ps. un any, 4 ps.

CINEMATÓGRAFO ELECTORAL

Senyors: Tinch el gust de dirlos
 que hi haurá legalitat.
 ¿No 'ls fan por las punyaladas?
 Donchs, apa, tots á votar.

¿Que no hi aneu?... ¡Papiolis!
 ¡No n'hi faltarán de vots!
 Que 'l govern que 'ns regenera,
 si no té fe, té..... bemols.

AVIS

Supliquem als nostres subscriptors que estiguin en descubert, que s'apressurin a saldar comptes, puig nosaltres no acostumem a retirar lo periódich sino mediant avis dels que 'ns han honrat sent subscriptors.

No obstant, sa tardansa en el pago ens ocasiona gran perjudici.

També supliquem a nostres corresponents qual liquidació del passat trimestre sia menor de 10 pessetas, se servescan enviar l'import en sellos de 15 y 2 céntims, ó en qualsevulga altra forma de fácil cobro.

Als demés se 'ls ha girat a vuyt dias vista.

CARTAS DESCLOSAS

De Joan á Pere

III

Amich meu molt respectable: A causa de rebre tant tart l'original de vosté, y pera no obligar als de la impremta a treballar en días tan solemnes com lo dijous y divendres sant, no vaig contestar desseguida a sa última que s'insertá en lo darrer número de LO MESTRE TITAS.

Sí, senyor Pere, quan vinga al cas, li aniré recordant párrafos enters de Pastorals que pegan fort, pro molt fort, als de dalt, fentlos responsables dels mals que sofreix Espanya, de la immoralitat imperant, de la indiferencia ensenyorida de totes las classes socials y de la confusió que regna en tots los ordres.

He vist als Bisbes queixarse, sí, de la facilitat ab que 'l poble accepta tots los errors, pero sempre culpant als de dalt perque toleran la propaganda impia y consenten lo contagi de la incredulitat.

Escolti, senyor Pere, escolti. Días passats, hi hagué en nostra ciutat un *meeting* lliurepensador en el qual se insultá públicament a la Iglesia Santa, y al Papa, y als Sacerdots y 's feu mofa dels dogmas de la Fé católica. Suposém que hi havia dos mil personas ansiosas d'escoltar insults a la Relligió de nostres pares, y suposém també que aquest *meeting* causá gran dany. Vosté y jo volém evitarlo y procedím de las següents maneres:

Vosté: Procurant convencer a las dos mil personas (si es que eran personas) que concorregueren al *meeting*, de que no perpetrassin aquell acte.

Un servidor: Negar, fundantme en un article de la Constitució, lo permís pera celebrar un acte manifestament atentatori a la relligió del Estat.

Vosté, per evitar aquell gran dany, debía regenerar a dos mil personas que, en sa majoria, serán sens dupte uns solemnes estúpits.

Y jo solament regenerar a un governador que, quan menos, be será mitjanament ilustrat y tindrà sentit comú.

¿Quin procediment li sembla més factible?

* *

Troba vosté que, en el terreno humanament práctic, hi ha dos maneres de "derrocar als de dalt y pe 'ls dos s'ha de contar ab l'aussili del poble: las eleccions y la forsa. Mes ni l'una ni l'altre 's poden seguir sens lo morigerament del poble."

Pe 'l camí de las eleccions no pot el poble anar en loch, sens contar ab la moralitat dels de dalt. Sab vosté, y tothom, que per més que un districte en pés voti al candidat de oposició, *surtirá* elegit l'encasillat per art de *birli-birloque*. Ab aixó, es completament inútil parlar d'aquest medi.

Pe 'l camí de la forsa ja es un altra cosa. Aquí sí que hi ha materia llarga y substanciosa.

Perque, per aquest camí, si sols hi hagués a Espanya un milió de bons católics disposats a *gastarse set ó vuit ó deu pessetas* y ab prou esperit de sacrifici *pera donar un vol d'un cap de carré al altre*, n'hi hauria prou.

¿No ho entén?

Donchs, m'explicaré.

Ab un milió de católics (entre 17 milions d'habitants que conta Espanya) que comprés un fusell y surtis al carré cridant: *¡Abajo los ladrones!* y... *¡Viva... el Cardenal Sancha!* (poso per cas) veuria vosté sense disparar una cinquantena de tiros, convertit al Cardenal Sancha en *Jefe* d'Espanya.

Y dich *Cardenal Sancha*, perque, si digués Don Carlos ja 'm diria vosté que porto l'aigua al meu molí.

Pero descartém aixó, encara qu'es molt més fácil que la regeneració de baix a dalt que vosté defensa.

Y parlem clar y catalá.

Vosté diu, que no preté regenerar a tot lo poble, sino a la part del poble que sigui suficient pera que Deu s'apiadi de nosaltres.

¿Y qui es capás de *medirla* aquesta part del poble? ¿Cóm coneixerém l'hora en que Deu sia servit? ¿Qui pot, humanament parlant, endevinar los inescrutables designis de Deu?

A vosté podrá semblarli quan veigi més frecuencia de Sagraments, més concurrencia a las iglesias; pero, al pas que porta 'l *piadó*s govern que 'ns regeiera avuy, que consent actes com el que li he citat avants, y tolera més que may la pornografía, y permet que en la premsa s'ataqui ab lo major descaro a Deu, a no ser per un miracle, l'hora providencial vindrá 'l día del judici, quan els uns haurán de donar compte de las complacencias que han tingut ab los governs impíos y semi-católics liberals, els altres de sas miras *panxistas*, y tots los católics del *lío* qu'hem armat per cuestions personals, y per orgull, y per enveja.

Tots, tots, senyor Pere; els *alts* més que 'ls *baixos*, els revestits d'altas dignitats més que 'ls que careixém de grans influencias.

* *

Pero, ja que vosté ha comensat a parlar de Don Carlos, no 'm desagrada entrar en aquest terreno.

Nosaltres, usant del dret que tením, tan just com el dels demés católics, podém creure que aquesta part del poble suficient a aplacar las iras del Cel, som els carlistas.

Y al dir vosté que "la idea relligiosa es la capás de produhir héroes" 'm dona dret a suposarlo. Y no es que vulga dirli que 'ls carlistas constituím en cert modo una confraría, no; pero a cap personatge del govern espanyol, ni a cap general *cristiano* dels qu'are s'usan, ni al poder moderador, ni sisquera a cap Necedal d'última hora li ha dit lo Cap Visible de la Iglesia lo que ha dit a Don Carlos:

"*Qualsevols que sian los designis de la Providencia en lo pervindre, may ningú podrá arrebatarnos la gloria d'haver defensat en los camps de batalla los intereses de la Relligió...*"

Aquí veu vosté com els carlistas poden donar héroes, legítims, nous de trinca; y hasta mártirs, sí, senyor Pere. Lo Sant Pare diu ben net y clá que 'ls carlistas defensavam la relligió pegant escopetada als liberals, y entre aquests hi havia en Silvela y el general Polavieja.

Luego, si nosaltres som els mateixos de llavoras y defensém los mateixos principis y combatém els mateixos errors, tením dret a creure que nosaltres som los destinats a escombrar la immoralitat y la bruticia de dalt pera que abaix hi regnin la fe y las bonas costums y la moralitat en tots los ordres.

Es clá que si ho som, Deu ens proporcionarà 'ls medis pera fer la gran escombrada del sigle. No 's cregui vosté que esperém que 's fassi carlista un 99 per cent d'espanyols, no.

Ens creyém ja suficients en número, ó millor, ens basta creure que defensém la causa de la Relligió pera queno duptém del ausili del Cel.

Pero, aixó sí, no tirarnos al carré ab las mans a la pitrera, sino ab un bon *salpassé de repetició* y ab prou calés a la butxaca pera no exigirlos del poble, prou escorxat pe 'ls governs de la regencia.

* *

Y per últim, li diré, que 'm sembla que vosté, en teoría verament apostólica, 'm darà totes las rahons que vulgui pera emprendre la regeneració de baix a dalt, y 'm repetirá que Jesucrist no la comensá per Pilat y Herodes, sino pe 'l poble baix. Pero, jo li anyadiré que Jesucrist las cantava molt claras a aquests senyors, y en certa ocasió en que 'ls mercaders del temple no feyen cas de las sevas paraulas, acudí a las contundents rahons del garrot, mesurantlas sens contemplació de cap mena.

Además, no podém comparar las nostras pobres forsas persuasivas ab las de Jesucrist, qu'era Deu y Home a la vegada.

Ni podém creure que tots los ministres del Senyor sían capassos de afrontar una lluyta (en el terreno legal) contra un govern constituít, com feu Jesucrist....

Volía continuar per aquest camí, pero en aquest moment, un amich meu, molt estimat, m'entrega 'l *Butlletí Oficial Eclesiástich* del Bisbat de Vich, corresponent al 31 de mars passat, que conté un escrit del Excm. senyor Bisbe d'aquella diócessis (futur Bisbe de Barcelona) y en el qual hi lleigeixo, entre altres opinions que mereixen meditar-se, la de que per medi de las eleccions podém intentar lo comensament de la regeneració patria.

Y ja ha vist vosté que jo no hi creya.

Plego, donchs, per avuy, y li recomano que llegeixi lo ben escrit article del Dr. Morgades titulat "Eleccions", que hi trobará materia llarga per combatre aquestas ratllas que li dedica son atent y affm. s. s. q. b. s. m.

JOAN.

¡QUINA BARRA!

Llegim en *El País*:

"El día 5 d'agost de 1898 se feu cárrech del mando superior en Filipinas el general Jáudenes, y el día 6 concedí al seu fill Antoni, capitá d'infantería, la creu de María Cristina. El día 7 va rebre, com es sabut, l'*ultimatum* pera la capitulació de Manila, y al día següent concedí al seu ajudant, el capitá d'infantería don Faustino Lebario, la creu de María Cristina.

El día 9 va publicarse l'ordre general del ascens pera don Antoni Jáudenes y el major de plassa.

El día 11 el mateix general Jáudenes ascendí al seu gendre, el tinent de cavallería senyor Canacho. Y després de tantas recompensas, el día 13 va capitular Manila.

També fou proposat pera la creu de María Cristina, pe'ls mérits contrets en la defensa de Manila, el tinent coronel de cavallería senyor Torrontegui, ajudant que fou del general Tejeiro, pero de qui se'ns assegura que desde 'l mes de febrer de 1898 se trobava en Mindanao, a doscentas lleguas de la plassa, ahont contragué mérits bastants pera eixa recompensa."

Y viscan la regeneració, l'honor de las armas, el patriotisme y tota la requincalla.

¡Quina barra!

Lo Centre Moral de Sant Francisco de Paula

EN HONOR DE 'N MANUBENS

Aquesta important Societat ha volgut donar una brillant mostra del carinyo que professa al inspirat poeta y autor dramátich Sr. Manubens.

Diumenge passat al vespre, ab motiu d'estrenarse en lo teatro del Centre lo nou drama del Sr. Manubens *Enveja y Caritat*, del qual pensém fer una extensa crítica la próxima senmana, puig es una obra que de segü 's representarà desseguida en tots los teatros católics, se celebrá una funció en son honor.

A cada final d'acte fou cridat el Sr. Manubens a las taulas entre estrepitosos aplausos, y en l'intermedi del segon al tercer, se li oferiren una multitud de regalos, tots valiosos a la par que artístichs, y sent objecte d'una segona ovació, cubrintse la escena de rams y coronas de llorer adornadas ab cintas dels colors del escut de Catalunya.

Acabat lo drama tingué que presentarse varías voltas a la escena per acallar los aplausos de la nombrosa concurrencia que omplía la sala d'espectacles y demés dependencias.

Entre 'ls molts regalos, recordém una magnífica escribanía de plata, verdadera obra d'art; una rica agulla de brillants; una hermosa vagilla pera cervesa, de cristall de Bohemia; un joch de accessoris d'escriptori tancat en un estutx; una cartera ab las inicials d'or y plata enlassadas; un joch de cuberts de plata; dos escupideras de cristall en magnífichs peus de metall, y altres que li foren oferts per la secció dramática, Lluisos y altres amichs y admiradors del notable autor.

Lo dilluns se celebrá en lo pati del Centre, un banquet en honor seu també, assistinhi uns 70 comensals y representants dels periódichs *Lo Teatro Católich*, *Correo Catalán* y *LO MESTRE TITAS*.

Presidia el Sr. Manubens, sentantse á sos costats el Rvnt. Cura Párroco de Sant Francisco, D. Modest Riussech, y D. Joan Saigí, á la dreta, y el Reverent don Francisco Palau y el senyor Esteve, á la esquerra.

Las parets estavan adornadas ab medallons artísticament combinats ab plantas, y ostentant los títuls de las obras més celebradas del Sr. Manubens.

Al finalisar el banquet, servit esmeradament per el fondista D. Joan Queralt, pronunciaren entussiasas brindis els senyors Font y Fargas (D. Joseph), Abad, Roma, Lleonart, Rvnt. Serra, Font y Fargas (D. Joaquim), Saló, Cortadellas y Saigí.

Aquí copiem, encare que en castellá, el brindis del Sr. Lleonart.

A D. JUAN MANUBENS

*Vos vocatis me Magister:
et bene dicitis.*

JOANNEM CAP XIII.

Apóstol de la misión de que Cristo fué el modelo, vas con noble corazón difundiendo la instrucción por doquier con santo anhelo; Y, en legítima secuela de intención tan noble y buena, te encuentra el bien siempre en vela: formando al niño en la escuela; formando al hombre en la escena.

No temais si en gran convoy veis marchar la idea insana: él dirá siempre: aquí estoy; alentando á los de hoy, formando á los de mañana.

Vate á quien himnos se entona, maestro apacible del niño, tu humildad siempre te abona; vas pisando la corona con cristiano desaliño.

Por esto, en el trato rudo que Musa permite al caso, al llamamiento hoy acudo; yo vate, al vate saludo; yo maestro, al maestro abrazo.

El Sr. Manubens doná las gracias, llegint una inspirada poesia qual lectura produhí gran entussiasme y arrancá una llarga salva d' aplausos.

El Rvnt. Dr. Riussech resumí 'ls brindis, felicitant de nou y en nom del Dr. D. Delfí Donadiu al Sr. Manubens, terminant l' acte ab l' Acció de gracias.

Seguidament se doná en lo teatro del Centre la segona representació del drama *Enveja y Caritat*, del qual, com he dit, m' ocuparé la próxima senmana ab la extensió que 's mereix.

Dech fer constar que, el Sr. Manubens, obsequiá als concurrents á las festas á son honor, ab un tomo de poesias, notablement imprés, y que conta ab una cuarentena de composicions á qual més inspirada.

Entre ellas, la major part de carácter relligiós, sobresurten "La Mare del Orfe" (que copiem més avall), "Cansó patriótica", "Las Virtuts del Jornalero", "Gloria al Treball", "Lo Pastor enamorat", "La Tornada del Repatriat", "La Cansó del Avaro" y la poesia modernista "Los Sospirs de la Damisela", qu' es una sátira de primer ordre al modernisme literari.

SAID.

LA MARE DEL ORFE

DEL TOMO TITULAT «PROBATURAS» DEL SR. MANUBENS

Maria.

Quan petit era jo encare y comensava á parlar, vaig dir un jorn:—¡Mare, mare! y ningú 'm va contestar; pro una veu del mon surtida qu' he sentit tota la vida y ha amargat mos pensaments va respóndrer desseguida: —No 'n tens.

Lo candor de la infantesa no 'm deixava encar capir, mes un buyt y una tristesa dins mon cor jo vaig sentir; mes ensemps com inspirada, una veu del cel baixada va cridar-me ab bells accents: —¡Orfe! ¡Vols mare estimada? —Ja 'n tens.

Váreig créixer y allavoras compreguí mon negre fat; jo buscava á totas horas qui 'm digués:—¡Fill estimat! Mos compays prou la trobavan, l' obchífan, l' estimavan, la besavan ben contents; ¡ay! massa qu'ells murmuravan: —No 'n tens.

L' invocava cada día y li deya ab greu condol: ¡Ay mareta, mare mía, que me 'n trobo jo de sol! Mes deixondint misteriosa aquella veu armoniosa que aliviava 'ls meus torments responía carinyosa: —Ja 'n tens.

Eixa veu tota dolura l' escoltava cada jorn, y una mare, mare pura, jo buscava á mon entorn; mes no veyá en ma infantesa altre cosa que cruessa y despreci del parents; llavors deya jo ab tristesa: —No 'n tens.

A l' esglesia aní cert día á pregar per mos passats y á una imatge de María dirigí mos ulls turbats. Va animars' sa hermosa cara y 'm digué ab veu dolça y clara: —¡D una mare amor no sents? ¡Oh, fill meu! ¡Prene me per mare! ¡Ja 'n tens!

D'allavors al cor s'aferra lo seu nom y es mon anhel, si una mare 'm té la terra una mare tinch al cel. Quan mon cor content implora á la qu' es consoladora de las penas dels creyents, —Mare—dich, y el món á l' hora: —No 'n tens.

Món escéptich que sols miras lo que tens devant dels ulls y sembrant arreu guspiras foch d' infern també reculls; ja no 'm punyen tos sarcasmes, tos dicteris y tos blasmes pots ben dir'm: —Tos sentiments de la pensa son fantasmes. ¡No 'n tens!

Que mon cor qu'ab Deu confia, responderá á ta mofa impía; —Mare m' ets, Verge María, jo los ulls en Tú mantinch. Mentres tingui tan bon guía segur vaig per l' aspre vía d'aquest mon, que Mare pía ¡ja 'n tinch!

Els catalanistas ja 's barallan. L'últim número de *La Nació Catalana* dona una fregada d'orellas á *La Veu de Catalunya*, que denota ben á las claras que l'element radical, capitanejat per *La Renaixensa*, y l'oportunista, representat per *La Veu*, s'estiman com una sogra y un gendre.

La veritat es que *La Veu* fa 'l Simon del oncle á las pessigollas que li buscan varios periódichs catalanistas, pero no hi ha dubte que la professó va per dintre.

—Pero esos celos mal reprimidos ja explotarán un ó altre día.

No sé si al ministeri hi ha set homes ó set criaturas.

Un vapor francés va carregar, ab destí al Congo, algunas caixas de fusells de pistó.

Lo govern espanyol va sapiguer que 'l tal vapor tocaría á Barcelona y portava armas.

Y va dirse: —Aixó es cosa dels carlistas; preparemnos.

Y ordená que 'l vapor fos vigilat com un matuter. Y una vintena de policías feu, per espay de tres días, els honors al vapor, y á la carga, y als tripulants.

Causant la riota als carlistas. Y á tothom.

Nostre alcalde se 'ns va tornant un pastetas com tots los liberals.

Aquesta mala casta no pot donar més de sí.

Y no es estrany, donchs, que 'l senyor Robert al últim s'hagi convenut de la seva procedencia.

Republicanament atea.

Encara que després fou fusionista.

Y més tart semi-conservador.

Y després católich liberal.

Y posteriorment regionalista.

Y per últim regenerador.

No sabem com acabarà.

Perque va comensar fent la entrada del caball siciliá y entussiasmant á tothom.

Y es fácil que acabi inspirantnos llástima.

Em sembla que las próximas eleccions ens oferirán cassos divertits y... regeneradors.

A Vich, l'Ajuntament está trayent foch pels caixals per la serranada que 'ls ha jugat el nostre governador.

Després de que aquest va participar al Ajuntament de Vich que 'l candidat oficial pera las próximas eleccions era don Ramon de Abadal, germá del alcalde de fet de la ciutat de las llangonissas, y haventli donat paraula de que 's destituirían los alcaldes que fos convenient, are surt ab l'estirabot de que 'l candidat que ha de ser elegit es don Joaquim Badía y Andreu.

Lo primer es ó passa per polaviejista.

Lo segon es *planista*, y professa á don Manel de las pantorrillas una gran veneració.

Pero té una condició bona y qu'es just reconéixeli: serveix á tothom qui l'ha de menester, tant si té rahó com nó.

Per lo demés, detestable com tots los liberals.

¡QUIN ESCANDOL!

S'ha parlat tant y 's parla encara de las denuncias del *Capitán Verdades*, que no podem resistir á la temptació de copiar un dels articles publicats per aquest brau militar en *El Nacional*.

Aquí va.

"Clar es, militarment parlant, qu'el general Tejeiro no pot ser responsable de la entrega de la plassa de Manila. Allí estava el pobre general Jáudenes per pagar los vidres trencats; pero en la conciencia de tots els que presenciarem aquella vergonya está, que 'l que ho feu tot, el verdader autor, fou el general Tejeiro.

May hem pogut compendre lo que, en los moments de ferse cárrech del mando, li succehí al general Jáudenes, qual fama com á coronel de regiment era generalment coneguda y respectada; defraudá en un moment totas las esperansas que en ell posarem els que, ab las armas á la má, estavam disposats á morir avants que la adorada bandera espanyola fos arriada de la histórica fortaleza de Santiago.

No volem aumentar los cárrechs que sobre ell pesan exposant nostra opinió, ni sería cavaller ferho mentres está presoner; pero no podem menos de dir que s'entregá de peus y mans á Tejeiro, á pesar de que coneixia, com tothom, la horrible fama d'aquest, y així succehí, com á Cebú, que 's convertí en Manila en intendent general d'Hisenda, á ciencia y paciencia del senyor Domínguez Alonso, que *passá per tot lo passable*, acreditantse d'home débil y sens carácter. Se doná 'l cas de que l'intendent no podia pagar un librament de deu duros sens portar un volant seu que ordenés el pago.

Desde que 'l general Tejeiro se feu cárrech de tots los mandos haguts y per haver, la Tresoreria central va convertirse en un verdader port d'*Arrebatapayas*.

Si s'examinan los llibres de la Intervenció general que existeixen en el ministeri d'Ultramar, se podrá veure que 'l dia 8 d'agost, es á dir, cinch dias antes de rendirse la plassa y quan ja 'l senyor Tejeiro tenia combinada la rendició ab l'Arquebisbe y el capellá del regiment americá de Minessota, que entrá furtivament com emissari de Merrit per lo fort de Sant Antón Abad pera ultimar las bases de la rendició,

maná extendre y ordená 'l pago en dos libraments un á las nou del matí per valor de 7.000 duros pera gastos del quartel general (confidencias), pagader ab exclusió de *calderilla* (textual); y pareixentli aixó poch, per la tarde maná fer efectiu altre, per valor de 8.000 duros, pel mateix concepte que l'anterior.

Com la codicia no está may tipa, aqueixas sumas li semblaren petites al Jefe del Estat major general, y el día 11 (dos antes de entregar la plassa) figura en el llibre de la Intervenció altre librament per valor de 20.000 pessos, per igual concepte y en iguals condicions que 'ls anteriors.

¿Quinas confidencias havia de pagar el senyor Tejeiro dos días avants de rendir la plassa? ¿Eran tal vegada las que li portá el capellá americá?

Fóra, fóra las hipócritas caretas; estém á Espanya, volem la regeneració, y pera conseguirla es indispensable que resplandeixi el sol de la veritat.

Massa sabia 'l general Tejeiro que anava á rendir la plassa; combiná admirablement la asquerosa comedia, y el día 11, de bon matí, quan regressava á son campament el católich capellá dels yanquis, portava ja á la butxaca la sentència de mort dels heróichs soldats que defensavan el fort de Sant Anton Abad, que fou per ahont se senyalá la entrada als bárbaros americans y el teatre ahont s'havía de representar la horrible escena de la vil tragedia.

Sí: en Sant Anton Abad fou ahont quedaren vuytanta y pico de heróichs defensors estesos en el camp del honor, quals morts deuen pesar sobre la conciencia del Jefe del Estat Major, si es que té conciencia. En Sant Anton Abad fou ahont únicament pogueren medir nostres cassadors, extenuats per la fam, la fadiga y la febre, sas armas ab los ben alimentats y *beguts* soldats americans. Allí fou ahont acometeren, per ordre del valent general Arizmendi, jefe de aquella zona, á la bayoneta, nostras trinxeras, que, abandonadas per ordre de Tejeiro, habian ocupat ja los americans, quins fugiren com uns cobarts devant de las bayonetas espanyolas.

Perque se doná 'l cas de que 'l jefe del Estat Major no coneixia nostras líneas avansadas; ni un sol día, dels cent quatre que durá 'l siti y bloqueig, se vegé recorre nostras trinxeras, ja que no per estudiarlas y fer be la detestable distribució de forsas, á lo menos pera portar un consol al pobre y heróich soldat que allí entregaba l' ánima á Deu, consumit per la febre ó triturat pe 'l plom enemich, pero sens cedir un pam de terreno que s'havía confiat á son llegendari honor.

Y per aixó precisament ocurriren major número de víctimas. El general Tejeiro, que 's trobava amagat entre la multitud de senyoras y nens á las voltas del convent de Sant Agustí, y de las que no surtia desde 'l día 7, en que 'ls americans intimaren la rendició de la plassa, ocupantse solament de acabar las propostes de recompensas, no pera 'ls que 's batían, sino pera 'ls que 'l rodejavan, quan soná l' hora acordada pera consumir la vergonya patria y trobá un ajudant que 's prestés á portar l' ordre de que se enarbolés la bandera blanca de parlament, ordenant á las forsas del fort de Sant Anton Abad que 's retiresin sobre Manila, sens tenir en compte ni saber que las altres forsas del general Arizmendi, que s'extenían hasta la Concordia, quedaban abandonadas sens aquell apoyo y rendidas á rastrer enemich, capás d' atacarlas per la retaguardia; obehint lo superior mandato, pero ab llágrimas als ulls y la rabia en tots los cors, s' abandonaren baix una pluja de plom dels barcos americans las históricas trinxeras.

Prompte arribá á coneixement del general Arizmendi lo que passava, y allavors fou quan, plé de cólera, ordená baix la seva responsabilitat al heróich tinent coronel Dujiols que prengué novament nostras posicions pera apoyar sa retirada, lo que efectuá aquell ilustre jefe baix la mateixa pluja de plom dels barcos, coronant als pochos minuts las trinxeras, que s' apressuraren á abandonar sos nous y cobarts defensors.

Y com queda molta tela que tallar encara, deixo per altre día la part més grave de las culpas del general Tejeiro.

EL CAPITÁN VERDADES.

Lo copiat no necessita comentarjs.

Y si aixó no es lo pitjor, ¿qué será 'l demés?

LA CAMPANA

Tothom li posa carinyo;
tothom delira escoltantla
quan del campanar al cim

sa argentina veu escampa.
Al naixer lo tendre nin,
ab gatzara y plaer ho canta
escampantho als quatre vents
des' la vall fins la montanya.
Si alegre pel que ve al mon,
pel qui se 'n va no ho es gaire;
mes ab tot es noble y digne
sa missió en eix mon de llágrimas.

Per relació que 'ls faré
veurán las *especies varias*
d' eix simbólich instrument
ab sas diferents tonadas.
Hi ha *campanas, campanons,*
campanetas, campanassas,
esquellots y cascabels
de mil formas mol simpáticas.

Las *campanas* las veyém
posadas amunt, molt altas,
dalt magnífichs campanars
ó be en típicas torratxas.
Unas, fan que al Temple sant
acudim ab fe cristiana
per cumplir ab los debers
que los sants manaments manan.

Altres, serveixen també
per donar seryal d' alarma,
si un incendi destructor
amenassa casa ó fábrica.
Aquestas solen servir
dignament per altres causas,
com, tocar á somatent
pera defensar la Patria.

Los espanyols del any *nuít*,
tot sentint las *batalladas*,
indignats y plens de fe
als gabatxos destrossavan.
Vingueren després las guerras
dels *set anys*, més las dos altres
en que 'ls defensors del Dret
tots lluytavan per sa Espanya.

Desde 'ls pobles més humils
á las vilas més gallardas
se disputavan lo rebrebr
als carlins ab més festassas.
Pero en superbas ciutats
hont los *cobarts* hi anihuvavan,
per tocar á somatent
sols servían sas *campanas*.

Com la *campana* no es feta
pera servir *causas falsas*
tantas com així 'ns rebían
prest morían *escardadas*.
Si passém als *campanons*
hi trovarém poca tasca,
puig sabent qu' es una flor
qu' aixís se 'n diu, punt y basta.

En tocant de *campanetas*
ja la forma es cambiada,
si pensém que fins s' ostenta
tot menjant, damunt la taula.
També serveix dignament;
puig per los carrers y plassas,
fa descubrir als transeunts
mentres passa l' Hostia Santa.

Y quan en Sant Sacrifici
lo sacerdot á Deu alsa,
armoniosa *campaneta*
li dirigeix fiel lloansa.
Després, tenim que també
l' usan los *grans y magnates*
desde 'l rey y sos ministres
fins al més petit *arcabide*.

En aquest cas, es silenci
lo que ab son piulet demana;
silenci qu' en *certs palaus*
ja sabém que hi fa prou falta.
Las *campanetas* serveixen
per mantenir l' ordre al aula,
pro 'l nostre Mestre, no 'n vol;
sempre diu que 'l *fuet* basta.

Los rellojtes també portan
campanetas y campanas
y quan tocan, sens mirarlos
sabém l' hora que senyalan.
L' *esquilla*, també es molt útil;
ja sabém que molts fábricas
un xich ans de funcionar
fan sentir sas *batalladas*.

Volén dir ab tal senyal,
que ja 'l *bógit* va á voltarne
y per lo tant, que 's presentin
los obrers devant sas máquinas.
Los *cascabels*, xichs y grossos,
serveixen més que 'l diantre;
n' usan los caballs y mulas,
pero may, tan com los ases.

Mes.... deixém tal *menudall*
y passém d' una vegada
á tractar del tall més grós;
de las magnas *campanassas*.
Per *campanassas* entench,
per exemple, la *Tomasa*,
y la de Nostra Senyora

de París, que n' es molt magna.
A Moscou, també n' hi ha
una que á las altres guanya,
puig que dihen qu' es tan grossa
com la *invicta* del Rey Wamba.

¡Ojalá que avuy tornés
aquell rey, per ferne un altre!
¡Que 'n tindríam de batalls
per guarnir tal *campanassa*!
Boniqueta solució;
bon *remey* per nostra Espanya;
si *acabessim* los traidors
la veuríam respectada.

PEPET DE LAS POMAS.

CANTARS

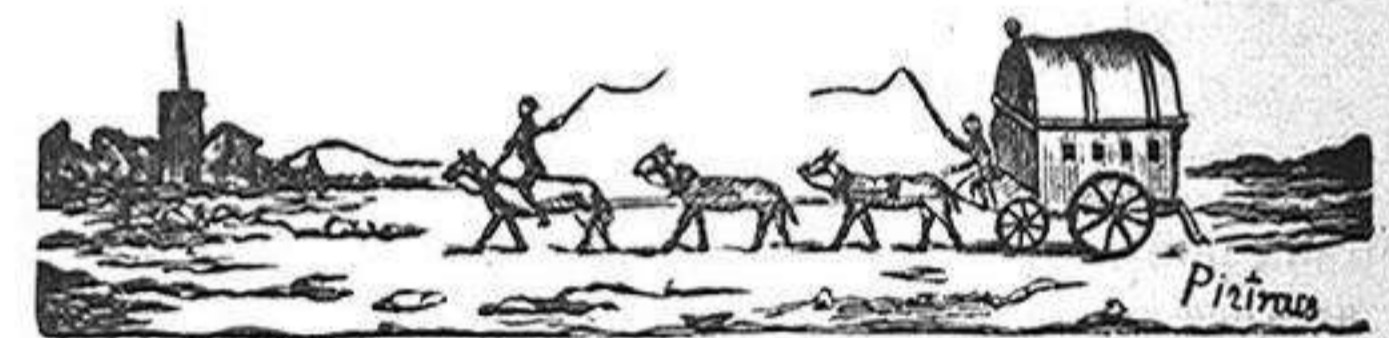
Ab la veu mitj apagada
cantava un repatriat:
—Si tornés pendre las armas,
fora contra 'ls liberals.

Per salvar l' honor d' Espanya
anarem tots á lluytar
y hem tornat plens de vergonya,
y encar no mes la meytat.

En un palau de Toledo
trucava un repatriat
y 'l senyor va contestarli:
—Deu vos ampari, germá.

Si fumeu tabaco habano
y 'l trobeu dols y suáu,
penseu que dos cents mil homes
l' hem regat ab nostra sanch.

CLAUDI-NAL.

CARTAS DE FORA

Tarrassa, 2 de abril de 1899.

Molt estimat senyor Mestre: Llarga y carregosa seria la tasca de treure drapets al sol á la gent més ó menos esquilada de nostra ciutat. Pot dirse que no hi ha senmana que no 'n passi alguna de crespá, y per lo tant, val més callar y encomanarho á Deu, que no pas predicar al desert. Pro avuy no puch passar per alt un fet, que comproba la cizanya que creix en aquesta terra lliberal y adelantada.

La noticia tal com la publica lo periódich conservador *La Comarca del Vallés*, diu aixís: «*Velada*. El domingo último estuvieron en esta ciudad la conocida escritora señora López de Ayala y doña Belén Sárraga de Ferrero, directora de *La Conciencia Libre*, de Valencia, habiéndose celebrado un *meeting* en el Ateneo Obrero de esta ciudad.»

Lo *meeting* no fou altra cosa que un teixit de barbaritats, absurdos, heretjias y blasfemias, com ja pot suposarse, y per últim vomitaren tota sa bilis sobre de monjas, capellans y frares, quedant aixís la descreguda concurrencia molt satisfeta de tal sanfainada ab garrófas y vert. Aixó y 'ls brams d'ase fets desde *La Campana de Gracia*, que diu que son *desahogos* dels sectatis furiosos á qui han disgustat tant los sermons del Pare Portell. Los incréduls son aixís: pateixen sordera voluntaria perque no volen escoltar la vritat que mortifica sas passions, y ab rabiosos crits pretenen ofegar la veu de sa conciecia, mes, los católichs desitjém vingan sovintet zelosos predicadors com lo Pare Portell, á qui de tot cor li enviém afectuosa felicitació com á penyora de piados agrañiment.

Prou per avuy, soch de vosté S. S.

JEP TAHONAS.

**

Sant Pere de Torelló, 4 abril 1899.

Aymat Mestre: La tradicional y majestuosa festa que celebra tots los anys aqueix poble á honra de la Verge Santíssima de Bellmunt, santuari situat al cim de una pintoresca montanya, vora del riu Gés, ha sigut molt concorreguda y animada; ha tingut lloch el dia 3 del actual: es veyá en la cara dels feligresos la alegria que espermentavan al veure els camps florits y ab l'esperansa de bonas cullitas.

Las funciones relligiosas han sigut molt solemnes y el panegirich de la miraculosa Verge que estava confiat al zelós predicador cuaresmal de aqueix poble, el Reverent Dr. Isidro Conill, vicari de Nostra Senyora de la Pietat de Vich, ha sigut escoltat ab gran agrado y ha aumentat en gran manera la devoció á dita Verge.

UN NATURAL DEL GÉS.

Establecimiento Tipográfico, Casanova, 18; Barcelona